

Цмокава сцяна

Каля ракі Іна, у паўночнай частцы нізіны, калісьці ўзнік горад Галянаў. Яго жыхары рабілі добрую мэблю і скрынкі для захоўвання розных рэчаў, а таксама будавалі ветракі, якія прадавалі ў Германію, што знаходзілася праз шырокую раку Одру. На сваёй урадлівай зямлі галянцы сеялі шмат збожжа, якога хапала для ўсіх. Тутэйшыя пекары пяклі вельмі смачны хлеб. Адным словам, жылі яны шчасліва, показкі пра іхняе багацце разляцеліся па свеце. Не дзіўна, што сюды здалёку і зблізку спяшаліся вандроўнікі.

Непадалёку ад свірнаў, дзе захоўвалася збажына, стаялі дзве хаты. У адной жыла Кася, а ў другой Юрэк. Яны часта разам гулялі або спявалі на беразе ракі. У дзесяцігадовай Касі былі блакітныя вочы і рыжыя валасы, якія яна заплятала ў косы. Дзяўчынка насіла прыгожую сукенку і скураныя басаножкі. Юрэк вырас на два пальцы вышэй за сяброўку. Ён меў густую, чорную чупрыну, хадзіў у звычайнай кашулі і кароткіх штанах, а вось абувацца не любіў, таму яго ступні былі моцныя і здаровыя.

Аднойчы з горада Шчэціна праз возера, а потым па рацэ ў Галянаў прыплылі караблі. Яны спыніліся акурат насупраць свірна. Чужакі вылезлі на бераг і пайшлі на кірмаш, каб набыць сабе нейкія тавары. Кася і Юрэк падаліся ўслед за незнаёмцамі. Праз нейкі час госці сабраліся ў карчме, каб падсілкавацца, а дзеці, прытаіўшыся пад акном, падслухалі, пра што ішла гаворка. Аказалася, зламыснікі хацелі напасці ўначы на горад, забраць усё збожжа і захапіць навакольныя абшары. Дзеці з жахам расказалі пра гэта сваім бацькам, а тыя — астатнім жыхарам.

“Што з намі будзе?.. — спалохаліся людзі. — Трэба штосьці прыдумаць!..”

Аднак ніхто не ведаў, як бараніцца ад бяды, бо ў Галянаве спрадвеку не было зброі і свайго войска.

— Трэба зрабіць такую загароду, каб вораг не змог прабрацца,— прапанаваў Юрэк.

На процілеглых берагах Іны стаялі два касцёлы, адзін белы, а другі чырвоны. Людзі вырашылі злучыць іх вялікай сцяной. Толькі дзе ўзяць столькі цэглы?

Найстарэйшы жыхар, дабрадушны Мацько, прыгадаў, што каля вёскі Хеленава вельмі шмат гліны. Кажуць, быццам на тым месцы ўтапіўся цмок, які ледзь не спаліў паселішча. З яго пашчы шугала жахлівае полымя, але гліна пагасіла агонь. Было гэта даўно, і невядома, ці праўда.

Юрэк і Кася настойвалі: трэба хутчэй знайсці глінянае радовішча.

— Што нам губляць, — пагадзіліся дарослыя, — мы павінны бараніцца...

На пошукі адправіліся самыя моцныя і спрытныя хлопцы. Яны абышлі ўсе навакольныя мясціны, не абмінулі ніводнай лагчыны. Нарэшце Юрэк крыкнуў:

— Ёсць!.. Я знайшоў!..

Сапраўды, за ручаінай ляжалі паклады гліны, пяску, і жвіру. Многія людзі ўзяліся за рыдлёўкі, вазілі гліну на бераг ракі, астатнія разам з дзецьмі ляпілі і складвалі цэглу. Ды вось бяда: цагліны былі сырымі і мяккімі, а варожыя караблі, пакінуўшы шчэцінскі порт, ужо накіраваліся ў бок Галянава.

Юрэк знаходзіўся па левым беразе ракі, каля беллага касцёла; а Кася на правым, каля чырвонага. Майстры хутка збудавалі мураваную сцяну, але яна не паспела застыць і магла пабурыцца. Усе з жахам назіралі, што будзе далей. Аж раптам пачуўся крык:

— Сюды бяжыць цмок!..

Аказалася, што цмок вырваўся з-пад зямлі на волю. Ніхто не ведаў, як ратавацца, толькі Юрэк і Катажынка не спалохаліся пачвары. Яны паклікалі ўсіх падысці да сцяны і папрасілі ўзяцца за рукі. Ubачыўшы перад сабой людзей, цмок пабег яшчэ мацней, ажно затрэслася зямля. З яго пашчы паказалася полымя.

— А цяпер — хаваймася! — крыкнуў хлопец.

Людзі, якія стаялі побач з Юрэкам, пабеглі да беллага касцёла, а тыя, што былі з Катажынай, да чырвонага. Праз хвіліну з пашчы цмока вырвалася полымя. Абпаленая агнём гліна ператварылася ў цвёрдую гарачую цэглу, а сцяна зрабілася непрыступным мурам.

Неўзабаве паказаліся варожыя караблі. Захопнікі высадзіліся на бераг і палезлі на сцяну, аднак апяклі сабе рукі і ногі. У паніцы яны павярнулі назад, а

раз'юшаны цмок абпальваў іх спіны полымем. Ратуючыся ад смерці многія кінуліся ў раку, але наўрад ці ўратаваліся.

Больш у нашых мясцінах цмока ніхто не бачыў. Кажуць, ён падаўся на поўдзень, да Кракава. Хто ведае?.. Галянаўскі цмок нагадваў вавельскага, але быў худзейшы, з шурпатай рыжай скурай. Лупатыя вочы, доўгія кіпцюры на маршчыністых лапах, маленькія вушы і мноства чорных плямак... На яго страшнай пысе тырчаў невялікі нос, які меў дасканалы нюх. А яшчэ былі крылы, падобныя на крылы кажаноў.

Калі рассеяўся дым, гараджане выйшлі з бажніцаў. Ubачыўшы, што небяспека мінула, яны вярнуліся ў свае дамы. А стары мур і па сённяшні дзень стаіць у Галеневе. Ён цягнецца ўздоўж ракі, проста насупраць колішніх свірнаў.

А касцёлы людзі назвалі ў гонар дзяцей, бо яны былі святымі. Касцёл Святой Катажыны — вялікі і чырвоны, Касцёл Святога Георгія — трохі меншы і белы. Магчыма, калі-небудзь яны зноў саслужаць гараджанам добрую службу, дадуць ім надзейны прытулак...

Блакiтны фантан

Быў пахмурны лістападаўскі дзень. Па вуліцах Галенева гуляў падлетак, якога звалі Феліксам. Халодны вецер паднімаў яго светлыя кучаравыя валасы.

Потым хлопчык прысеў на лаўку, а пустую бляшанку з-пад газіроўкі шпурнуў на зямлю. Прагаладаўшыся, ён вырашыў пайсці ў сваю любімую кавярню на вуліцы Шчэцінскай, што знаходзілася непадалёку. Фелікс замовіў сабе кавалак пірага і зірнуў у вакно. Яму адкрыўся выгляд на фантан, які знаходзіўся перад кавярняй.

З’еўшы пірог, Фелікс выйшаў на вуліцу і пачаў назіраць, як з фантана паднімаюцца струменьчыкі вады. “Прыгожае відовішча”, — падумаў ён і раптам адтуль пачуўся нейкі дзіўны гук.

Хлопчык падышоў бліжэй, аднак нічога незвычайнага не ўбачыў. “Мабыць, мне падалося”, — паціснуў плячамі Фелікс, а праз імгненне вада пачала моцна пырскаць на яго светла-шэры свiтэр і чорныя штаны.

Потым з фантана паказалася нейкае дзіўнае стварэнне, падобнае на цёмна-сiнюю рапуху. Перапалоханы хлопчык працёр вочы, бо не мог паверыць, што гэта яму не мроіцца. Навокал не было ні душы. Ён хацеў уцячы, але стаяў на месцы, назіраючы за рапухай. На яе пысе быў шырачэзны рот, на спіне — мноства маленькіх белых плямак, якія нагадвалі кратэры ці нейкія прышчы. Вялізныя лупатыя вочы нібыта асвятлялі ўсё навокал. Растапыраныя лапы заканчваліся крывымі пальцамі з кіпцюрамі. Адным словам, істота здавалася брыдкай, нават агіднай.

“Відаць, гэта мне сапраўды прыснілася...” — пачухаў патыліцу хлопец.

Раптам да яго ног падкацілася пустая бляшанка, якую ён нядаўна кінуў на зямлю, а за ёй парывісты вецер прынёс пластыкавую бутэльку, брудную парваную паперу. Фелікс з жахам глядзеў на вялізную гару смецця, што з кожным імгненнем расла і расла...

Калі гара перастала расці, падлетак зразумеў, што ўсе гэтыя бляшанкі і бутэлькі ён выкінуў сам на тратуар, нават у раку Іну, што цякла праз родны горад. Напэўна, тут кожны здагадаўся б, што гэта была помста Маці-Зямлі.

Фелікс прыбраў смецце і з таго дня выкідаў яго толькі ў сметніцы. Да гэтага ён прывучыў усіх сваіх аднагодкаў. Некаторыя з іх пасля прызналіся, што таксама

сустракаліся з рапухай. Мабыць, яна з'яўляецца перад кожным, хто забруджвае навакольнае асяроддзе.

Фантан, у якім жыве казачная істота, называецца Блакітным Фантанам, бо яго вада ярка-блакітная, асабліва па вечарах. Няхай жа яе дзівосны колер радуе ўсіх, хто любіць і бароніць Прыроду.

Галенеўскі валун

Каля ракі Іны стаяла невялікае рыбацкае паселішча. Калісьці там жыў статны і дужы асілак, якога звалі Голін. Мясцовыя рыбакі заўважылі, што яны ўсё менш і менш ловяць рыбы, а рака паступова перасыхае.

З кожным годам жыццё пагаршалася, рыбакам стала цяжка пракарміць свае сем'і. Людзі пераязджалі ў іншыя мясціны, толькі асілак Голін адмовіўся пакідаць родную хату. Ён хацеў зразумець, чаму ўсё змянілася да горшага.

Аднойчы Голін пайшоў да вытокаў Іны і за вёскай Заброддзе ўбачыў вялізны валун, што перашкаджаў рачной плыні. Тутэйшыя людзі расказалі яму пра злую чараўніцу, якая дзеля забавы шпурнула гэты камень з Гары Лётчыка на іх паселішча. На шчасце, ён не прычыніў бяды, бо зваліўся ў раку.

Асілак выцягнуў на бераг валун і пакаціў да сваёй вёскі, каб паказаць суседзям, што перашкаджала хуткаплыннай Іне. Праз некалькі гадзін Голін стаміўся, таму пакінуў камень у засені старых дрэў. Вярнуўшыся дамоў, ён паведаміў, што ў рацэ хутка з'явіцца шмат рыбы. Спачатку яму не паверылі, але неўзабаве Іна зноў стала паўнаводнай і глыбокай.

Жыхары вёскі пачалі вяртацца назад, будаваць новыя дамы. З цягам часу тут узнік горад Галенеў. А валун, які прыкаціў асілак Голін, і па сённяшні дзень стаіць у гарадскім парку.

Гольснер

Даўно-даўно, калі яшчэ не было ні тэлефонаў, ні камп'ютэраў, каля ракі Іна, у звычайным вясковым свірне, дзе захоўвалася збожжа, жыла старая мыш Гольснер. Яна паходзіла з сямейства мышападобных істотаў, якія таксама трапляліся ў шчылінах гарадскіх муроў.

Гэтае стварэнне было ростам з трохгадовае дзіця, мела густую поўсьць, пышныя вусы на пысе і, канечне, доўгі хвост. А яшчэ Гольснер вылучаўся вялізным пузам, што вырасла, дзякуючы дармавым зярнятам, насыпаным у свірне. Ды вось бяда: пуза прыносіла шмат клопатаў. Каб яно не замінала, Гольснер зрабіў дзірку ў сваіх любімых штанах на шлейках, а потым пашырыў уваход у нару.

Трэба сказаць, ён добра ладзіў з іншымі жывёламі, асабліва любіў коней, аднак вельмі баяўся людзей. Таму па начах корпаўся ў свірне і толькі зрэдку прыходзіў на бераг Іны, з жалем успамінаў далёкіх продкаў, бо застаўся апошнім нашчадкам свайго роду. А раніцай зноў хаваўся ў нару.

Аднойчы восеньскім вечарам у свірне значаваў юнак, які прыехаў здалёк. Не ведаючы пра гэта, Гольснер вылез з нары і, каб падсілкавацца, пачаў збіраць зярняты ў жалезнае вядзерца. Юнак пачуў шоргат, падкраўся туды. Ubачыўшы перад сабой вялізную пузатую мыш, ён з крыкам выскачыў на вуліцу, пабудзіў усіх жыхароў вёскі. Людзі не маглі паверыць, што на хлопца напала мыш. Яны адчынілі свіран і неўзабаве знайшлі шырокі лаз у падземелле. Самыя адважныя палезлі ў нару. Аказалася, там ляжала больш чалавечых рэчаў, чым мышыных... Хтосьці падняў белую капейку, а яшчэ ляжаў камень з абарончых муроў і малюнак з выявай, падобнай на касцёл. Напалоханыя смельчакі не сумняваліся: тут хаваўся сам нячысцік!

А тым часам Гольснер непрыкметна пакінуў свіран і падаўся да ракі Іны. Ён уцякаў, што было сіл, абмінуў шмат затокаў, часам спыняўся і прыслухоўваўся. Нарэшце, стомлены і спустошаны, прысеў каля старадрэвіны і заснуў...

Яму снілася мама, якая пякла смачныя аладкі, а тата чытаў казку. Аж раптам пачуўся сабачы брэх і галасы людзей. Пагоня была зусім побач! Не маючы, дзе схаватца, Гольснер нырнуў у раку і знік у глыбокім віры.

Ніхто не ведае, куды падзелася мышыная істота. Адны людзі кажуць, быццам яна хацела дабрацца да Одры, але загінула ў рачной плыні. А іншыя сцвярджаюць, што Гольснер дзесьці хаваецца ў нетрах Галенеўскай Пушчы. Некаторыя грыбнікі бачылі, як у ранішнім тумане ад іх уцякала нейкая прывідная істота. А вы як лічыце: гэта праўда?

Каралеўская крыніца

Адны людзі кажуць, што гэта было даўно, а іншым здаецца — зусім нядаўна... Адным словам, калісьці ў Галенеў прыплывала шмат караблёў, якія спыняліся каля берага Іны. Менавіта дзякуючы рацэ, горад з кожным годам багацеў і будаваўся.

Так было да таго часу, пакуль у падземным царстве д'яблаў і дэманаў, каля варотаў у пекла, якія ахоўваў начальнік варты Бельзебуб, спыніўся злыдух.

— Падыдзі да мяне, дурыла! — пачуў ён хрыплы голас.

Злыдух падышоў бліжэй і ўкленчыў, не могучы спыніць дрыжыкі.

— Слухаю вас, мой пане...

— Чаму ты спазніўся? — страсянуў грывай Бельзебуб.

— Даруйце мне, пане...

— Замаўчы!.. Пасля тваёй няўдалай спробы пашкодзіць рэчышча Іны, я атрымаў вымову ад самога нашага ўладара Люцыфера.

— Я зрабіў усё, што мог...

— Даю яшчэ адзін шанец. Калі не справішся, цябе чакае жахлівая кара, — папярэдзіў падначаленага Бельзебуб. — Вазьмі сабе на падмогу любое вадзяное стварэнне. Караблі не павінны перавозіць аніякіх тавараў, тады зачыняцца крамы, а жыхары горада зусім збяднеюць. Самае цудоўнае відовішча — гэта людскія слёзы... Пайшоў прэч, нягоднік!

Злыдух падхапіўся, халодны ліпучы пот пакрыў яго лоб. Неўзабаве ён апынуўся там, дзе хаваліся ўсякія пачвары. Сярод іх быў марскі д'ябал, які нагадваў вялізнага шчупака, пакрытага цёмна-карычневымі калючкамі, а з пашчы тырчалі шаснаццаць вострых шыпоў.

Праз дзень два хлопцы з Галенева пайшлі на рыбалку. Закінуўшы сваю сетку, яны ўбачылі бурбалкі, быццам закіпела вада. Там плавалі маленькія рыбка. Адзін хлопец зайшоў па калені ў рачную плынь і раптам невядома адкуль з'явіўся вадзяны нячысты. Ён павалок рыбака на дно Іны. Усё адбылося так хутка, што яго сябар не паспеў нават крыкнуць.

Падлетак прыбег у Галенеў, расказаў пра гэтае жахлівае здарэнне дарослым. Спачатку яму не паверылі. Потым адзін марак прыгадаў, што падобная калючая пачвара стукнула ў карабель, які спыніўся насупраць свірна, каб забраць збожжа. Некалькі мяхоў з зернем звалілася на дно.

Праз некалькі тыдняў адбыўся яшчэ адзін выпадак. Марскі д'ябал хацеў зжэрці плытагона, што сплаўляў лес, але мужчына адскочыў убок. Вадзяны пляснуўся ў рачную плынь, падняўшы вакол сябе пырскі.

Нарэшце ў Галенеў, каб ушанаваць памяць памерлага брата Барніма, прыехаў князь Багуслаў. Жыхары паведамілі яму пра пачвару. Князь загадаў прыдворнаму мудрацу ўтаймаваць страшыдла. Мудрэц два дні думаў, дзве начы не самкнуў вачэй, а затым прысніў анёла, які сказаў:

— Пакліч на бераг Іны людзей і завядзі іх у лес, што расце каля ракі. Няхай там вычэрпваць ваду, тады д'ябал знікне.

Праз два дні ў некаторых месцах раку можна было перайсці. Людзі не спыняліся, працавалі яшчэ сем дзён, пакуль Іна не стала такой плыткай, што зніклі глыбокія віры. Усе спадзявалі злавіць страшыдла, але яно паспела ўцячы ў Балтыйскае мора.

Мінула некалькі гадоў, на тым месцы, дзе жыхары Галенева вычэрпвалі ваду, з'явілася крыніца. Яе назвалі Каралеўскай, бо з таго часу, дзякуючы каралю Багуславу, усе забыліся пра страх. Толькі шкада, у Іне цяпер мала вады, караблі даўно не плаваюць. Затое ёсць шмат рыбы, качак і лебедзяў.

Легенда пра німфу

Быў цёплы вераснёўскі поўдзень, у рацэ Іне паціху плюскацела вада. У засені каштанаў, што шамацелі пад ветрам, знаходзіўся будынак пачатковай школы. Каля сцяны стаялі помнікі, прысвечаныя Галенеўскім легендам.

Адным словам, усё было як звычайна, а калі гадзіннік на касцельнай вежы прабіў дванаццаць гадзін, з ракі паказалася нейкая дзіўная істота. Яна мела вялікія вочы і арліны нос, замест валасоў на галаве раслі водарасці. Доўгія вушы тырчалі ўверх, паміж пальцаў на худых нагах і руках праглядваліся перапонкі.

Істота выйшла на бераг, азірнулася вакол сябе і, пачухаўшы патыліцу, накіравалася да старадаўніх муроў. Потым пагладзіла рукой камяні, ледзь чутна прамармытала:

— Дзе падзелася бяскрайняя пушча?.. Куды зніклі драўляныя хаціны?..

Некалькі хвілін яна стаяла ў роздуме, пазіраючы на школьны будынак.

— Здаецца, тут было маё жытло... А можа я памыляюся?

Раптам пачуўся званок, на вуліцу высыпалі дзеці. Яны спяшаліся дахаты, але адразу прыкмецілі незвычайную істоту.

— Пабачце, — спынілася адна вучаніца, — здаецца, новы экспанат...

— А выглядае, як жывы, — здзівілася яе сяброўка.

— Цікава, з якой легенды гэты персанаж? — сказаў хлопчык. — Мабыць, невыпадкава яму паставілі помнік...

— Прабачце, што такое помнік? — раптам азвалася перапончатая істота, якая дасюль не варушылася.

Ад страху дзеці адскочылі ўбок і ледзь не трапілі ў раку, але схапіліся за парэнчы.

— Так называецца скульптура, — адказала на пытанне першая дзяўчынка.

— А вы хто? — пацікавілася яе сяброўка.

— Напэўна, я вельмі доўга спала, бо навокал усё змянілася. Я падводная німфа, мяне завуць Іна.

— Так па-нямецку называецца рака Іна, — заўважыў хлопчык.

Німфа разгублена паціснула плячыма. Яна хацела пакупацца, але апынулася ў зусім іншым стагоддзі.

— А як тваё імя?

— Мяне зваць Пятро, — горда прамовіў хлопчык, — а гэта мае аднакласніцы, Мая і Агата.

— Я ўпершыню чую такія смешныя імёны, — ўсміхнулася Іна бурштынавымі вачамі.

— Няпраўда, маё імя прыгожае, — насупілася Агата. — Яно паходзіць з грэчаскай мовы, так наракаюць добрых людзей.

— Прабач, — пакланілася німфа, — я не хацела цябе пакрыўдзіць,

— Ты нам таксама даруй, мы не ведалі, што ты не скульптура.

Іна з радасцю схапіла дзяўчынку за руку. Агата паслізнулася, ледзь не стукнулася аб каштан. Сябры кінуліся ёй на дапамогу, усім стала весела.

— Нам пара дадому, — сказаў на развітанне Пятро, — не сумуй, мы заўтра ўбачымся.

Німфа прысела пад кронай каштана і маркотна пазірала на прахожых, якія спяшаліся праз сквер. Калі сцямнела, яна падышла да ракі, успамінаючы маленькі домік з трыснягу на ўскраіне драўлянага горада. Тады да яе часта наведваліся дзеці. Дзяўчаткі з доўгімі валасамі плялі з лугавых кветак прыгожыя вянкi і надзявалі ёй на галаву.

Іна доўга, як зачараваная, глядзела на ціхую плынь і здагадалася, што раку назвалі ў яе гонар. Напэўна, каб яна была чалавекам, жыццё склалася б інакш. У вадзе адбівалася пацёртая блузка, пажухлыя водарасці на галаве... Хочаш не хочаш, а мусіш прызнацца: нікчэмны выгляд. Грошай няма, каб купіць новае адзенне. Можа, папрасіць дапамогі ў дзяцей?

Апоўначы німфа пераплыла на процілеглы бераг ракі, знайшла там трысняговую купіну і моцна заснула. Раніцай яе пабудзілі крыкі.

— Пятро, я тут! — падхапілася Іна. — Прывітанне вам, Агата і Мая!

Яна хутка пераплыла да дзяцей, паднялася з іх дапамогай на бераг.

— Мы прынеслі табе абноўкі, — сказаў Пятро і дастаў з рюкзака белую блузку, джынсы і шкарпэткі.

— Гэтае адзенне адрозніваецца ад маіх убораў, — усміхнулася німфа. — Дзякуй вам, сябры, цяпер я буду выглядаць модніцай.

Іна пасялілася ў доме Агаты, пачала хадзіць у школу. Спачатку навучаўся ёй цяжка, бо дзевяцьсот гадоў таму, калі яна ўпершыню пераступіла школьны парог, выкладалі іншыя прадметы. Незаўважна німфа стала мілавіднай прывабнай дзяўчынай. Цяпер ніхто не паверыць, што яе валасы нагадвалі марскія водарасці, а паміж пальцаў былі зялёныя перапонкі.

Бясстрашны Эрык

У горадзе Галеневе жыла дзяўчынка Клара. У яе былі блакітныя вочы, каштанавыя валасы, звычайна заплеченыя ў дзве касы. Яна любіла насіць прыгожыя сукенкі з фальбонамі.

Аднойчы, ідучы ў школу, Клара заўважыла бусла, які зачapaўся за куст і ўпаў на зямлю. Дзяўчынка пабегла да птушкі, спытала:

— Ты нічога не пашкодзіў?

— Мне моцна баліць крыло, — адказаў бусел.

— Я занясу цябе да ветэрынара!

— Не трэба, ідзі на заняткі. Я адпачну і боль сціхне...

“Няхай гэта будзе маёй таямніцай, — падумала Клара. — Усё роўна ніхто не паверыць, што я сустрэла бусла, які ўмее размаўляць...”

На ўроку біялогіі яна распытала ў настаўніцы, як жывуць і што спажываюць буслы, папрасіла пачытаць кніжку пра птушак. А пасля апошняга званка прыбегла на бераг Іны.

— Напэўна, ты зачакаўся... Дарэчы, мяне зваць Клара.

— А мяне — Эрык. Я прыляцеў здалёк.

— Што з табой здарылася?

— Вяртаючыся з Афрыкі, я трапіў у пастку і пашкодзіў крыло. І ўсё-ткі змог даляцець да Галенева. Вунь, на свірне, дзе калісьці захоўвалі збожжа, маё гняздо...

— Я часта хаджу тут, але не заўважала гнязда, — здзівілася Клара.

— Мой сябар сказаў, што восенню я не змагу паляцець у вырай.

Праз паўгадзіны Клара і Эрык апынуліся ў ветэрынарнай клініцы. Там было шмат людзей, якія прывялі сюды сваіх хворых катоў і сабак. Гаспадары хатніх гадаванцаў, убачыўшы параненага бусла, ахвотна прапусцілі яго ў кабінет доктара без чаргі.

— Такого пацыента я прымаю ўпершыню, — усміхнуўся ветэрынар. — Што здарылася?

— Эрыка даймае моцны боль, — патлумачыла Клара.

— Значыць, трэба зрабіць рэнтгенавы здымак.

Санітарка завяла бусла ў асобны пакой і неўзабаве прынесла доктару здымак. Той уважліва паглядзеў на плёнку і заклапочана сказаў:

— У твайго сябра пераламанае крыло, яму нельга лётаць да вясны.

— А як ён будзе жыць?

— Хтосьці павінен аб ім паклапаціцца...

— Я з радасцю гэта зраблю! — адразу, нават не раздумваючы, прамовіла Клара.

Калі ветэрынар перабінтаваў крыло, дзяўчынка ўзяла птушку на рукі і выйшла вуліцу. Яна не стала хаваць, паведаміла Эрыку пра сумны дыягназ.

— Што са мной будзе, — заплакаў бусел. — Дзе я перазімую?

— Не хвалойся, я не пакіну цябе ў бядзе!

На сваім ганку Клара затрымалася, а потым рашуча пастукала. Дзверы адчыніла маці. Канечне, яна разгубілася, калі ўбачыла дачку з дзюбатай птушкай.

— Мама, Эрык зламаў крыло, — сказала Клара. — Ветэрынар дазволіў мне апекавацца ім...

— А дзе ён будзе жыць? — спалохалася маці. — У тваім пакоі?

— У нас ёсць хлеў, там хопіць месца.

Так бусел знайшоў сабе прытулак. Пасля доўгай халоднай зімы крыло зраслося і птушка магла лётаць. А вясной мама нарадзіла хлопчыка, якога назвалі Патрыкам. Тата смяяўся: няйнакш яго прынёс Эрык!

Аднойчы сонечным вечарам мама пакінула каляску, дзе спаў Патрык, на падворку. Далей адбылося неверагоднае. З нетраў Галенеўскай Пушчы прыбеглі ваўкі. Пераскочыўшы праз плот, яны пачулі дзіцячы плач. Раптам да хлопчыка падляцеў бусел. Ён схапіў малога ў дзюбу і падняў на дрэва. Убачыўшы гэта, Клара закрычала. Бацькі выбеглі з хаты, а ваўчыная зграя кінулася наўцёкі. Праз хвіліну Эрык прынёс шчаслівай маме сыночка.

У канцы лета Эрык паляцеў у вырай. Вясной ён вярнуўся з далёкай Афрыкі. Побач з ім радасна клекатала бусліха. Потым у гняздзе з’явіліся бусляняты, за якімі любіў назіраць Патрык. Калі ён вырас, дык з гонарам расказваў усім, што яму выратаваў жыццё бястрашны бусел Эрык.

Цмок, які краў цаглінкi

Калісьці ў каралёў кралі золата, у багацеяў — грошы, у земляробаў — збожжа, а ў Галеневе хтосьці краў звычайную цэглу. Бывала, жыхары лягуць спаць, а раніцай прачнуцца — няма ні сцен, на даху. Ніхто не мог даўмецца, чаму знікала менавіта цэгла, а не каштоўныя рэчы.

Спачатку злодзея шукалі ў Галеневе, аднак не знайшлі, таму пошукі працягнулі ў суседніх вёсках. Дарэмна, рабаўнік нібыта праваліўся скрозь зямлю. Акрамя таго, хіба змог бы ён за адну ноч прыйсці ў Галенеў, разабраць сцены, а потым немаведама дзе схаваць цэглу?

З кожным днём усё больш і больш знікала будынкаў. Нарэшце, прапала Млынская брама, у горад маглі ўварвацца разбойнікі. Трэба як мага хутчэй знайсці злачынцу, забраць у яго ўкрадзеныя цагліны, каб адбудаваць страчанае.

Гарадскія ўлады забаранілі жыхарам спаць, кожны мусіў пільнаваць, калі з'явіцца злодзей. У вокны нельга было глядзець, каб яго не напалохаць. Сонца схавалася за набасхіл, вуліцы апусцелі. Раптам пачуўся лопат крылаў, ажно задрыжала зямля. Потым зрабілася ціха і стала чуваць, як зашаргацелі цагліны. Здавалася, хтосьці іх складваў на воз. На святанні зноў залапаталі крылы, штосьці моцна грывнула, быццам абвалілася сцяна. А раніцай усе ўбачылі, што прапала Шчэцінская брама. Як жа злачынец паспеў за ноч разабраць абарончыя вежы? На чым ён павёз цэглу? Ніхто не чуў, каб грукаталі колы...

У горадзе засталіся дзве апошнія брамы: Старгардзкая і Валіньская. На наступную ноч, каб злавіць ліхадзея, там затаіліся самыя адважныя хлопцы. Астатнія гараджане таксама не маглі заснуць, бо ўсе былі вельмі ўсхваляваныя.

Вартаўнікі падсцераглі злодзея, але ў іх падкасіліся ногі, калі ўбачылі перад сабой аграмаднага карычневага цмока з вялізнымі зялёнымі вачамі. Яны баяліся, што ад яго жудаснага позірку абярнуцца ў камень або цэглу. Страшыдла мела шырачэзныя крылы і тоўсты хвост. Самае дзіўнае, што крылы заканчваліся далікатнымі рукамі з доўгімі пальцамі і чорнымі пазногцямі. Пры дапамозе рук цмок спрытна разбіраў сцены. Смельчакі назіралі за ім і паціху маліліся, каб ён сваім полымем, што раз-пораз паказвалася з пашчы, не спаліў Галенеў.

Цмок разбіраў Старгардзкую браму, а цэглу хаваў у крылах, дзе была бяздонная кішэня. Апошняя цагліна аказалася надта цяжкая, бо ён не змог адразу падняцца ў неба. Ад злосці размахнуўся хвостом, пабурыў некалькі сценаў і толькі тады паляцеў. Смельчакі крыкнулі яму наўздагон, каб не чапаў Валіньскую браму, інакш застанецца без крылаў. Цмок зарагатаў і паімчаў за далягляд.

Жыхары Галенева не ведалі, як ратавацца, што рабіць далей. Няўжо ад горада застануцца адны руіны? У наступную ноч пачвара пачала разбіраць ратушу. Усе як адзін гараджане збегліся на плошчу і запатрабавалі не знішчаць іх паселішча. Цмок разявіў пашчу, паказаўшы некалькі вострых зубоў. Людзі застылі на месцы, баючыся згарэць жыўцом. На шчасце, разбойнік чамусьці не змог выдыхнуць полымя. Паабяцаўшы неўзабаве вярнуцца, ён паляцеў за раку Іну.

Мінула некалькі тыдняў, людзі вартавалі будынкi. Адночы злодзей апусціўся на касцёл Святой Катажыны. Пакуль гараджане сабраліся, ён разабраў палову касцельнай вежы. Усе пачалі шпурляць у яго каменне і страляць з лукаў. Каб застацца жывым, цмок выкінуў на зямлю цэглу і падаўся прэч. Больш яго ў нашым краі не бачылі.

Праз нейкі час майстры адбудавалі вежу. Шкада, шмат цаглін пабілася, таму яна атрымалася не такой высокай, як раней. Затое ацалела Валіньская брама і рэшткі абарончых муроў. А вось ратушу, на жаль, не аднавілі...

Ніхто не ведае, навошта разбойніку спатрэбілася цэгла. Няўжо ён хацеў пабудаваць сабе замак? Можа, той замак стаіць па сённяшні дзень, але нікому невядома, што яго пабудаваў менавіта цмок... Ёсць чуткі, быццам злодзей прадаваў цагліны ў іншым горадзе. А яшчэ кажуць, што ён шпурляў іх на горныя вяршыні, каб яны сталі вышэйшыя.

На жаль, жыхары Галенева нічога не раскажуць вам пра цмокавы намеры і куды падзелася іхняя цэгла.

Каралева Іна

На тым самым месцы, дзе сёння стаіць Галенеў, прыблізна тысячу гадоў таму на беразе ракі жыла чараўніца, якую звалі Іна. Было ёй сорак шэсць гадоў, выглядала яна зграбна, мела вельмі прыгожы твар: рыжыя валасы, блакітныя вочы, чырвоныя вусны і невялічкі нос... Апрадалася звычайна ў белае ці фіялетавае адзенне.

Бацькі Іны нядаўна памерлі. Дзякуючы ім, дачка прывыкла шмат працаваць, а таксама навучылася чараўніцтву. Акрамя яе, тады ўмелі чараваць некалькі жанчын, але ніводная не шкодзіла людзям.

Іна з дзяцінства марыла заснаваць горад, дзе кожны сябе адчуваў бы радасным і шчаслівым. А каб гэтая мара здзейснілася, яна кожны дзень шчыра малілася.

Аднойчы каля яе хаціны спыніліся падарожнікі ў парваных лахманах. Аднаго звалі Гол, другога Эні, а трэцяга Юў. Убачыўшы незнаёмцаў, Іна запрасіла іх на вячэру. Калі яны падсілкаваліся, Гол сказаў:

— Дзякуй табе за пачастунак.

— Куды вы ідзяце? — спытала гаспадыня.

— Мы сумленныя сяляне, — сумна ўздыхнуў Эні, — а нас абвінавацілі ў крадзяжы.

— Хіба такое можа быць?

— У нашым паселішчы гэта здараецца часта, — азваўся Юў, — таму мы вырашылі знайсці іншае месца.

— Вы можаце пасяліцца тут, але пры адной умове, — усміхнулася Іна. — Я хачу, каб вы расказвалі мне, дзе крыўдзяць невінаватых жыхароў.

— Мы згодныя! — пагадзіліся Гол, Эні і Юў.

Яны па чарзе наведваліся ў навакольныя вёскі і гарады, распытвалі пра несправядлівыя пакаранні. А ўначы туды прыходзіла чараўніца і вызваляла вязняў з астрожных муроў. Праз некалькі гадоў узнікла новае паселішча. Жыхары назвалі Іну сваёй каралевай. Яны пабудавалі аптэку, а перад аптэкай — фантан з гаючай вадой. Потым каля ракі паўстаў свіран для збожжа і прыгожы велічны касцёл у падзяку Пану Богу.

Аднойчы на паляванні ў пушчу прыехаў чужынец з далёкага краю. Ён заблудзіўся і выпадкова апынуўся ў горадзе, які заснавала добрая чараўніца. Неўзабаве пра гэта даведаўся суседні зайздросны кароль. Ягоныя шпегі пацвердзілі: там сапраўды жывуць багатыя шчаслівыя людзі.

Прадчуваючы бяду, Іна загадала будаваць абарончыя муры. Праз два тыдні напала варожае войска. Пасля чатырохдзённай аблогі, заваёўнікі захапілі горад, не скарылася толькі Валінская вежа, якую абаранялі Гол і Юў. Шмат жыхароў

трапіла ў палон. Чужакі арыштавалі каралеву Іну, назвалі яе злой ведзьмай і ўтапілі ў рацэ.

Праз нейкі час горад адбудаваўся нанова і атрымаў назву ад імёнаў падарожнікаў, якія калісьці тут спыніліся. А раку назвалі ў гонар добрай чараўніцы Іны. Кажуць, яна блукае ўначы па беразе і ўсміхаецца, бо здзейсніла сваю заповітную мару.

Як узнік Галенеў

Дзесьці на поўдні Польшчы ў гарах пасялілася шмат людзей. Там не хапала добрай урадлівай зямлі, у навакольных лясах вадзілася мала звяроў. Асабліва цяжка даводзілася адной сям'і, якая была зусім бедная, ледзьве зводзіла канцы з канцамі.

Гаспадар быў статны і дужы, з доўгімі цёмнымі валасамі, белымі пасмамі на барадзе. Суровы абветраны твар абпаліла сонца, бо яму даводзілася шмат працаваць. Насіў ён дублет ды скураныя штаны, на плячы заўсёды вісеў лук, каб пры выпадку ўпаляваць дзікую жывёліну. Гэта быў разумны спагадлівы чалавек, які імкнуўся кожнаму дапамагчы. Зведаўшы нястачы і голад, ён вырашыў знайсці лепшую мясціну.

Скураных чаравікаў вандроўнікі не мелі, а сплялі лапці з ліпавага лыка. Напаклі на гарачых камянях праснакоў, астатняе зерне насыпалі ў льняныя посцілкі, якія завязалі на вузел. Па дарозе збіралі ягады, варылі грыбы, так і харчаваліся. Доўга яны ішлі на захад, шмат пабачылі розных краёў, але чамусьці нідзе ім не спадабалася.

І вось аднойчы спыніліся, каб адпачыць, у мясціне, дзе сёння стаіць горад Галенеў. Гаспадар убачыў, што тут амаль няма камянёў, зямля мяккая, паддатлівая для матыкі і плуга. Наўкол раскінулася дрымучая пушча, багатая на дзічыну. А яшчэ цякла рака, зусім непадобная на імклівыя горныя патокі. Наадварот, яна цякла спакойна, здзіўляючы сваёй крышталёвай чысцінёй. Уначы на яе паверхні гайдаліся месяц і зоркі, а днём вада зачароўвала дзівосным блакітам, дзе плавала мноства лебедзяў і качак. Адным словам, рака была іншай, чым горныя рэкі. Вандроўнікі далі ёй назву Іна. Яны прыйшлі сюды босыя, з голымі нагамі, бо стапталі лапці, таму новае паселішча назвалі Галаног.

Пазней тут пабудаваліся іншыя людзі, усюды ўзніклі палеткі, засеяныя жытам і пшаніцай. Шчодрая зямля давала багатыя ўраджаі. Для збавыны жыхары спачатку зрабілі драўляную паветку, а потым пабудавалі вялікі цагляны свіран, што захаваўся да сённяшніх дзён.

Паступова людзі навучыліся гандляваць. Лішняе зерне насыпалі ў бочкі і ставілі на плытах, звязаных з векавых дрэў. Плыты сплаўляліся да мора, дзе іх чакалі гандляры з іншых гарадоў. Яны абменьвалі свае тавары на зерне. Вяртаючыся дамоў, плытагоны спявалі песні, потым збывалі тавары на кірмашы.

З цягам часу паселішча Галаног ператварылася ў горад, які цяпер называецца Галенеў.

Залаты бібасіянін

Гэта адбылося ў пачатку XXI стагоддзя. Цёплым чэрвеньскім вечарам мы з аднакласнікамі збіралі ў парку пакемонаў. Раптам неба пасвятлела, нібы расхінулася, а проста над намі ляцеў касмічны карабель. Спачатку мы хацелі ўцячы, але вырашылі паглядзець, што будзе далей. Калі ракета пачала прызямляцца, пасыпаліся іскры, ажно загарэліся некалькі дрэў.

Мае сябры спалохаліся і кінуліся наўцёкі, я засталася адна. Неўзабаве з карабля выйшлі сем астранаўтаў. Яны былі сярэдняга росту, з цёмна-сінімі валасамі і бірузовай скурай. Іх вушы нагадвалі лісце капусты, вялізныя вочы ярка свяціліся, як пражэктары. Адзін падарожнік трымаў на далоні з чатырма пальцамі белае яйка з ружовымі кропкамі, а другі паклаў на зямлю камень.

Потым важак падышоў да мяне. У яго быў сінтэзатар, які тлумачыў тое, што ён гаворыць. Аказалася, незнаёмцы нікому не пагражаюць, а праводзяць навуковыя эксперыменты, каб захаваць жыццё на сваёй планеце БІБАС. Экспедыцыя разлічана на паўгода, пра гэта ніхто не павінен ведаць, бо пачнецца паніка. На нейкі час некаторыя бібасіяне, надзеўшы на сябе штучную чалавечую скуру, далучацца да жыхароў Галенева.

Назаўтра Зялёны бібасіянін з'явіўся ў мясцовай бальніцы. Ён валодаў феноменальным хірургічным талентам. Пасля зробленых ім аперацый некалькі чалавек падняліся з інвалідных калясак. Вельмі здзівіў гараджан Блакітны бібасіянін, які прабег сто метраў з новым рэкордам свету. А пасаджаная Жоўтым бібасіянінам морква вырасла на цэлы метр!

Галенеўцы здагадаліся, што ўсе гэтыя бібасіяне — розныя воблікі Залатога бібасіяніна, надзеленага неверагоднымі здольнасцямі. А яшчэ ён быў надзвычай добрым і спагадлівым да жыхароў горада. Ягонныя памочнікі — Ружовы, Чырвоны, Белы і Фіялетава — збіралі ў наваколлі інфармацыю. Праз месяц з таго самага яйка, што астранаўты прывезлі з планеты БІБАС, вылупіўся дыназаўр. Аднойчы, падчас прагулкі, жывёліна ўцякла. Кажуць, грыбнікі знайшлі ў кустах каля Гары Лётчыка нейкае мёртвае стварэнне. Ніхто не ведае, як яно там апынулася.

Дзякуючы сацыяльным сеткам, пра гэтыя здарэнні, бадай, пачула ўся Польшча. Колькасць турыстаў у Галеневе павялічылася ў пяць разоў. На трэніроўкі Блакітнага бібасіяніна прыязджалі натоўпы спрынтараў, у тым ліку і замежныя. Пасля трэніровак бегавыя дарожкі набывалі блакітную афарбоўку, але ніхто не ведаў, што яны палітыя блакітным потам жыхара іншай планеты.

Праз паўгода, сабраўшы ўсе коды генатыпаў раслін і жывёл, Залаты бібасіянін паведаміў мне пра заканчэнне місіі. Пасля адлёту іншапланецян, галенеўцы не маглі паверыць, што іх назаўсёды пакінулі славуць хірург, спартовец і фермер. Па горадзе разнесліся чуткі, што яны загінулі ў авіякатастрофе.

Я часам думаю: можа, мне гэта ўсё прыснілася?.. Аднак на стадыёне сапраўды ёсць блакітная дарожка, у парку стаіць незвычайны камень, а на вуліцы Школьнай — грозны дыназаўр. На дзіцячай пляцоўцы застыў касмічны карабель, асветлены па вечарах паркавымі ліхтарамі... Не, гэта не проста помнікі, а жывая легенда пра Залатога бібасіяніна, які пакінуў незабыўны след у гісторыі нашага Галенева.

Крылаты воўк

Даўно-даўно за ракой Інай жыла адна маладзіца. Кожную раніцу яна прыходзіла ў Галенеў, каб дапамагчы па гаспадарцы пажылой кабеце.

Неяк цёплым восеньскім надвячоркам, вяртаючыся дамоў, маладзіца заўважыла сляды ад звярыных лапаў. Праз некалькі дзён гэтыя сляды ёй сустрэліся зноў. Маладзіца спалохалася і пачала абмінаць тую мясціну.

Аднойчы ёй патэлефанавала кабета і папрасіла як мага хутчэй прыйсці. Маладзіца апранулася. Ужо змяркалася, таму яна павярнула на сцежку, па якой хадзіла раней. На процілеглым беразе ракі, за бурлівай плынню, рос стары цёмны лес. Раптам у прыцемках бліснулі дзве іскрынкі... З кожным імгненнем яны набліжаліся, рабіліся большымі і большымі! Потым наперадзе паказаўся чорны воўк з пухнатымі крыламі, белымі ікламі і вострымі кіпцюрамі. Яго вочы зіхацелі, быццам дзівосныя брыльянты.

Ад страху маладзіца замерла на месцы. Воўк паглядзеў на яе, паціху фыркнуў, затым узмахнуў крыламі і знік за ракой.

Гэтага таямнічага ваўка больш ніхто не бачыў. Аднак людзі кажуць, што ён па-ранейшаму лётае над Інай. Калі хтосьці яго паглядзіць, таму пашанцуе праехаць на крылатай звярынай спіне.

Таямніца свірна

Гэта здарылася ў панядзелак, лістападаўскім надвячоркам. Габрысь пасля школьных урокаў вяртаўся дамоў. На мосце праз Іну ён спыніўся, каб паназіраць за дзікімі качкамі. Старанна пералічыў іх, а потым падумаў:

“Хутка зіма, мароз схавася раку пад ледзяное покрыва.... Куды падзенуцца птушкі?..”

Хлопчык нахіліўся над парэнчамі і ўбачыў, як хтосьці падплыў да берага.

— Прывітанне, — сказаў незнаёмец. — Як цябе зваць?

— Габрысь... А ты хто такі?

— Я бабёр Бартэк. Колькі табе гадоў?

— Нядаўна споўнілася восем.

Хлопчык баяўся варухнуцца, бо ніяк не мог паверыць, што сапраўды размаўляе з бабром.

— Мне таксама восем, а нашай сям’і — семсот пяцьдзсят восем.

— Амаль восем стагоддзяў?! — здзівіўся Габрысь.

Бартэк выйшаў на бераг ракі, страсянуў мокрае, густое футра, паклаў на пясок свой шырокі хвост. Некалькі хвілін ён маўчаў, а затым пачаў расказваць...

— Мая сям’я прыплыла сюды даўным-даўно. Іна — доўгая рака, тут жывуць трыццаць бабрыных сем’яў, якія ўмеюць будаваць вялікія плаціны. Мы пасяліліся каля дамбы за чацвёртым мостам. Разам з намі жывуць дзядуля, бабуля і нават мая прабабуля. Яны выбралі гэтае месца, бо не любяць гарадскога шуму.

— Напэўна, калісьці ў Галеневе было нашмат цішэй, — сказаў Габрысь.

— Дзядуля мне апавядаў, што ў яго дзяцінстве Іна выглядала інакш, — уздыхнуў Бартэк. — З берагоў зніклі вялікія дубы і сосны. Старыя бабры прыплываюць сюды толькі вечарам або ўначы. Яны любяць адпачыць каля Беллага свірна, дзе даўней захоўвалі збожжа. Дарэчы, ты чуў пра таямніцу Беллага свірна?

— Не, не чуў, — прызнаўся хлопчык. — Калі ласка, раскажы...

— Давай яго адчынім, — прапанаваў Бартэк. — Мая прабабуля прызналася, што там схаваны скарб...

— Неверагодна! — ускрыкнуў Габрысь. — Я даўно марыў адшукаць скарб...

Праз некалькі хвілін яны апынуліся каля свірна. Бартэк ледзь чутна шапнуў:

— Сем хвастоў направа ад дзвярэй... Там схавана нейкае важнае паведамленне.

Габрысь уважліва зазіраў у кожную шчыліну. Неўзабаве ён прыкмеціў у сцяне пад белым каменьчыкам хусцінку. На хусцінцы было напісана:

“Каб адчыніліся дзверы, трэба ведаць патрэбны код. Першы — азначае нумар колішняй гарадской школы, другі — колькасць касцёлаў, а ў трэцім зашыфравана

мара пра даўгажыхарства. Склаўшы гэтыя лічбы, неабходна столькі разоў пастукаць. Тады дзверы адчыняцца, і вы трапіце ў свіран...”

— Я не ўмею лічыць, — засмуціўся Бартэк.

— Не хвалюйся, гэта простая задача, — сучешыў яго хлопчык. — У Галеневе даўней была школа пад нумарам сем, пабудаваны два касцёлы, а людзі мараць пражыць сто гадоў. Калі скласці гэтыя лічбы, акрамя нулёў, атрымаецца дзесяць.

Радасны Бартэк стукнуў хвастом дзесяць разоў па вялізных дзвярах. Замок зваліўся на зямлю. Дзверы працягла зарыпелі і адчыніліся. Сябры асцярожна зайшлі ў свіран. Там панавала цемь. Габрысь уключыў ліхтарык.

Яны ўбачылі ў кутку дзве бочкі, некалькі мяхоў, насыпаных збожжам. Побач ляжалі вёслы і стары ветразь. На каменнай падлозе блішчала манета.

“Няўжо гэта скарб?” — расчаравана падумаў Габрысь.

Потым яны заўважылі нейкую скрыню, што стаяла ў канцы будынка. Бартэк вострымі зубамі хутка дастаў з яе чатыры доўгія цвікі. Падняўшы века, хлопчык узяў у рукі скрутак пажоўклых паперы. Нягледзячы на старадаўнія нязвычайныя літары, ён прачытаў:

“Мае ўнукі, а таксама сыны маіх унукаў! Беражыце гэтую цудоўную мясціну сярод пушчы, дзе жывуць птушкі і зьяры. Захавайце чысціню ракі Іны, каб заўсёды вадзілася рыба, плавалі лодкі. Не забывайце: прырода без чалавека пражыве, а чалавек без прыроды — не зможа. Ваш бацька і дзед — князь Барнім I.”

Габрысь шчыра падзякаваў Бартэку. Дзякуючы жыхару Іны, ён зразумеў, які дзівосны скарб пакінулі яму далёкія продкі.